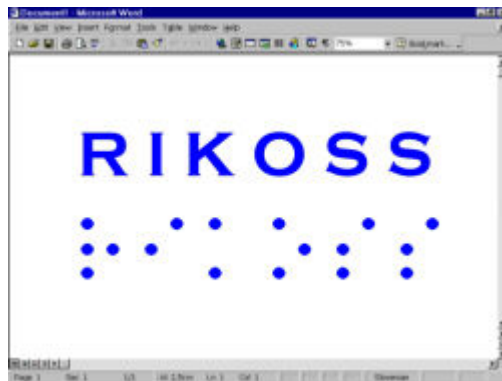

RIKOSS

letnik 9, številka 3 / 2010

ISSN 1854-4096

[Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)

Odgovorni in tehnični urednik, [Marino Kačič](#)

Lektoriranje: Albert Kolar (L: AK)

Naročnikov v digitalni in zvočni obliki: 1410

Opozorilo: Avtorji prispevkov so odgovorni za avtentičnost besedila in svoja stališča

=====

[Domov](#) [Uredništvo](#) [Naročite brezplačen Rikoss](#)

KAZALO

1. UVODNIK: [Sem človek ali invalid?](#)

Marino Kačič

2. AVTOPORTRET: [Andrej Kukovec](#)

3. POPOTNIŠKI UTRINKI: [Planinsko potepanje](#), tokrat po Bližnjem vzhodu

Darja Leskovšek

4. INTEGRACIJA: [Pravljica o princeski](#), ki je jecljala

Marino Kačič

5. NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: [Dva nova zakona](#) s področja
socialnega varstva

Brane But

6. TESTIRALI SMO: [WINDOW EYES - bralnik zaslona](#) za slepe / 1. del

Jožef Gregorc

7. DOBRO JE VEDETI: [Klepetalnica na enem mestu](#)

Boštjan Štefanič

8. NAMIGI IN NASVETI: [Hitro in preprosto nameščanje programske opreme](#),
Očistimo in pohitrimo operacijski sistem Windows

Brane But

9. OGLASNA DESKA: [Napredek pri dostopnosti kulturnih vsebin](#) za slepe in
slabovidne

SLAVICA ZUPANIČ

10. NOVIČKE: [10 največjih neumnosti, ki jih lahko naredite na internetu](#), **ASH
Quicklook 2, Ukrotimo Windows 7**

Robert Hrovat Merič

1. UVODNIK: **Sem človek ali invalid?**

Avtor/ urednik: *Marino Kačič*

L: AK

Tokrat pozornost usmerjam k prispevku v rubriki Integracija (recenzijo knjižice) Pravljica o princeski, ki je jecljala. Četudi težava z jecljanjem na prvi pogled ni povezana s težavo vida, pa lahko najdemo marsikaj skupnega. Skupno je lahko na primer neustrezno poznavanje težave s strani okolja in posledično njihovo neustrezno ravnanje v odnosu do ljudi, ki imajo eno ali drugo ali morda obe težavi. Še huje je, če ima okolje stereotipne (izkrivljene) predstave o težavah drugega. V tem primeru, ne le da neustrezno ravna, temveč lahko ravna celo krivično in škodljivo.

V novejši družboslovni znanosti, zlasti na področju sociologije, kasneje pa še drugje, se je razvila smer tako imenovanih "študij hendikepa" (ang. Disability study), ki preučuje, kako to, kar neustrezno poimenujemo invalidnost (v nadaljevanju bom uporabljal besedo hendikep) vpliva na odnos in vedenje posameznika z okvaro in tudi okolja do osebe s to okvaro.

Zanimivo je, da dokler so to temo preučevali le strokovnjaki, ki sami niso imeli nobenega hendikepa / okvare, so prepoznavali vse težave le v okvari posameznika. Če nekdo ne vidi, je pač problem vida, da ne more brati, izpolniti obrazcev na uradih ali prečkati ceste preko semaforiziranega prehoda in podobno. Skratka, po tem razumevanju je vzrok okvara in vsi problemi izhajajo iz nje. Koliko, še sploh, se bo prilagodil okolju, je le stvar človeka, ki ima to težavo. Okolje in njegovi vplivi pa kakor da ne obstajajo. Tak model razumevanja in razlaganja težav v družboslovni znanosti imenujemo medicinski model razumevanja hendikepa.

S časom, predvsem potem, ko so tovrstne težave začeli preučevati strokovnjaki, ki so sami imeli okvaro / hendikep, so nekateri prepoznali še eno novo in močnejšo dimenzijo vpliva na oblikovanje hendikepa. To je okolje. S tem se je razumevanje vzroka problema in oviranosti zaradi okvare pomembno spremenilo. Začeli so prepoznavati, da na primer oseba, ki uporablja invalidski voziček za gibanje, ni vzrok, če ne more na predavanje, temveč šola, ki ni poskrbela za tak dostop, ki bi omogočal prihod vsem, ne le nekaterim članom družbe. Oseba, ki slabo ali nič ne vidi, tudi ni le sama vzrok težav, če ne more prečkati semaforiziranega prehoda za pešce, če je ta narejen le za videče osebe. Vzrok za težave te osebe je enako v njegovi okvari kot v družbi, ki izdeluje rešitve le za nekatere svoje člane, ki so tako privilegirani. Podobno to velja za prevoze, komunikacijo, izobraževanje, za delo in druge dejavnosti, ki omogočajo ali ne, da se nekdo z okvaro sam vključi ali ne, v družbene aktivnosti. Tak model razumevanja in razlaganja težav v družboslovni znanosti pa imenujemo socialni model razumevanja hendikepa.

Razlika je v tem, da prvi (medicinski) prepoznava vzrok za oviranost le v posamezniku z okvaro, medtem ko jih socialni prepoznava tudi v okolju. Seveda ne gre le za tehnične ovire, ampak tudi odnosne in iz tega izhajajoče ravnanje. Le to pa se spreminja z ustreznim razumevanjem posameznika s hendikepom in hkrati ustreznim ravnanjem. Če okolje (politika, gospodarstvo, izobraževanje, posamezniki v odnosu do hendikepirane osebe ...) prepoznajo, da s svojim načinom razmišljanja

in vedenja zelo močno oblikujejo življenjski kontekst, bodo morda s časom spremenili tudi vedenje, ki sloni na napačnem razumevanju, predpostavkah ali celo stereotipnih (izkrivljenih) predpostavkah. Če bolj ustrezno razumejo življenje in možnosti oseb s hendikepom, spremenijo razumevanje in lahko tako prispevajo h gradnji okolja, kjer bodo možnosti za neodvisno življenje in aktivnosti za vse omogočene. V obratnem primeru pa lahko, četudi nehote, ustvarjajo pogoje, ki onemogočajo neodvisno in aktivno življenje oseb s hendikepom.

Avtorica pravljice o princeski, ki je jecljala (Beata Akerman) ima tudi sama težave z govorom (jeclja) in zato je lahko njena knjižica primer dobre prakse pri ozaveščanju javnosti o tovrstnih težavah skozi preprosto obliko sporočanja. Osebna izkušnja avtorice s hendikepom se kaže tudi v tem, da se ta pravljica razlikuje od drugih pravljic s tovrstno problematiko v tem, da lik, ki v pravljici jeclja, ni prikazan (izkrivljeno) stereotipno (na primer kot kak debel, hudoben ali neumen človek) in tudi rešitev ne pride z usmiljenjem (če bo oseba, ki jeclja, pridna). Namesto tega je lik v pravljici resnična oseba z resničnimi težavami, ki pa najbolj trpi zaradi odnosa drugih do njenega jecljanja. Okolje jo neustrezno razume, pa tudi norčuje se iz njene težave, s tem pa iz nje. Rešitev, ki jo ponuja pravljica, je preprosta, izvedljiva in ustrezna: ko princesko, ki jeclja, vprašajo, kaj si želi za rojstni dan, izrazi željo, da bi si za nekaj časa zamenjali vloge. Bratje in sestre nekaj časa jecljajo in ona se iz njih norčuje in posmehuje. Tako bratje in sestre (okolje) spoznajo, kako krivični so, kako neustrezno ravnajo z njo, ko se posmehujejo, da jo s tem pravzaprav na ta način pehajo iz položaja človeka z govorno težavo v položaj invalidne osebe.

Oseba v kontekstu družbe ni prepoznana kot invalid zato, ker jeclja oz. slabo ali sploh nič ne vidi, temveč, ker je po oceni okolja nemočna in nesposobna ustreznega in pričakovanega funkcioniranja. Če razmišljamo s pomočjo socialnega modela razumevanja hendikepa, pa je taka oseba v družbi nemočna, nesposobna funkcionirati in neredko v veliki meri odvisna od drugih, ker je okolje narejeno tako, da ji ne omogoča funkcioniranja. Torej jo okolje "invalidizira". Če se torej okolje spreminja v tako, da lahko funkcionirajo v njem tudi osebe z okvaro, se stopnja invalidizacije zmanjša, pri nekaterih celo do meje, ko lahko rečemo, da je človek z težavo, ki pa sicer povsem funkcionira. Torej ni več invalid, ampak človek s težavo. To ni le besedna igra, temveč dejstvo, ki ga študije hendikepa raziskujejo in potrjujejo s primeri iz prakse. Drži pa tudi, da si mora oseba s hendikepom to želei in sprejeti odgovornost, kot ostali, vendar si vsi tega ne želijo. Iz prakse pa vemo, da večina to vendarle želi, a žal nima vedno možnosti. Najmanj, kar smemo v smislu spremembe pričakovati od okolja, pa je to, da gleda na ljudi s hendikepom kot na ljudi in ne kot na invalide ter da, seveda, primerno temu tudi ravna. Pravljica o princeski, ki je jecljala, je lahko poučen primer, kako to doseči in je primerno branje za otroke, mlade in odrasle. Dobite jo lahko brezplačno.

Torej, četudi izključim moralno in etično dimenzijo družbe ter upoštevam le sodobno sociološko znanost in študije hendikepa, lahko ugotovim, da sem človek in ne invalid.

[Na vrh](#)

2. AVTOPORTRET: **Andrej Kukovec**

L: AK

Doma sem iz Bučkovec in sem od rojstva (2. 7. 1970) slep. Od leta 1976 do 1986 sem bil v Zavodu za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani. Na ta čas imam lepe spomine. Vsa zahvala delavcem zavoda, ki so me naučili skoraj vse za življenje. Hitro sem na primer osvojil brajico. Kasneje sem bil eno leto v Centru slepih in slabovidnih v Škofji Loki, kjer sem pilil "brenčače" za hladilnike. Tudi na ta čas imam lepe spomine. Moram reči, da tudi glede učenja. Nato sem bil dve leti v Zavodu v Črni na Koroškem, kjer pa mi ni bilo lepo. Nabral sem si veliko slabih, nekaj pa tudi dobrih izkušenj. Sedaj sem že 20 let doma. Živim pri starših, delam pa v varstveno-delovnem centru v Ljutomeru. Tu mi je zelo lepo. Imam veliko prijateljev, s katerimi se dobro razumem. Tam delam na kooperacijskem programu - objemke za centralne cevi: vzamem en del, vtaknem vanj vijak. Še prej ga namočim v lepilo in nato navijem. Drugi vstavijo še en del in nataknejo gor gumo. Moje delo je tudi štetje kosov v škatli, v katero jih je namenjeno 150. Tudi doma delam lažja dela, npr. luščenje fižola ali jemanje semena iz buč.

V prostem času se ukvarjam z zame zelo zanimivimi stvarmi. Pred leti sem na primer imel CB-postajo. S pogovorom prek nje sem našel veliko prijateljev. Sem tudi član balinarskega krožka, ki ga imamo v VDC-ju. Seveda balinam tudi doma s prijatelji. Balinati v nasprotju s predstavami večine ni težko, saj slišim, kam vrže nasprotnik kroglo, jaz pa jo poskušam odbiti. Tako sem bil tudi na tekmovanju v balinanju. Ponosen sem tudi na to, da sem večkratni državni prvak v branju in pisanju brajeve pisave. Pomagam tudi pri vodenju samozagovorništva in vrtnarskega krožka. Zelo rad imam svoje kaktuse, s katerimi se tudi pogovarjam. Vse jim zaupam.

Zelo veliko mi pomeni, da lahko brskam po spletu, kar delam s pomočjo prenosnega GSM telefona, v katerem imam vgrajeno rusko verzijo talksa, ki govori dokaj lepo slovenščino. Tudi ta članek tako pišem. Pišem tudi blog in si dopisujem prek e-pošte facebooka ali netloga. Dobite me tudi na moji spletni strani: www.andkuk.blogspot.com

Ker vem, da Rikoss bere veliko ljudi, ki me poznajo in si želim dopisovanja z njimi oziroma vami, dodajam svoj e-poštni naslov Kukovecandrej@gmail.com

Lepo vas pozdravljam, Andrej Kukovec.

[Na vrh](#)

3. POPOTNIŠKI UTRINKI: Planinsko potepanje , tokrat po Bližnjem vzhodu

Avtorica: *Darja Leskovšek*

Urednica rubrike in sodelavka: *Metka Pavšič*

V času bolj deževne in hladne pomladi nas je , skupino članov planinskega društva , odpeljala pot v tople kraje Bližnjega vzhoda. A ni bilo le toplo, večino 14dnevnega potovanja je bilo zelo vroče. Bilo pa je tudi zelo, zelo drugače. Arabski svet je tako samozadosten, zaprt vase, počasen in arhaičen , da je vzbujal iskreno čudenje pri nas, turistih. Domačini so nas sprejemali s prav tako radovednostjo kot mi njih. Doživeli smo nešteto nasmehov, pozdravov, vprašanj, od kod smo in potem vedno zaključen pozdrav Welcome! Hoteli so se pogovarjati z nami, čeprav z znanjem samo parih besed angleščine, hoteli so se slikati z nami, otrokom smo morali kazati slike, da so res skriti v fotoaparatu. Marsikdo je slikal nas kar z mobilnim telefonom. Hodili smo po vaseh, kjer so se pred nami odpirala dvoriščna vrata in vsak je hotel pokazati svoje premoženje, kakšno kozo, kokoši, golobe, oljko na vrtu, nam pokazati svojo kuhinjo in dnevno sobo in nas pogostiti s čajem. V vaški šoli smo zmotili pouk uniformiranih malčkov in bili tam deležni prve lekcije arabščine... Pojavili smo se kot vesoljčki, o katerih je bilo vredno razpravljati gotovo vsaj še kak teden. Začudilo me je, da učiteljica v sirski šoli ni bila pokrita z ruto. Očitno zato, ker so šole državne in jih poskušajo ohranjati laične. Drugače pa so ženske v javnosti vse oblečene v dolge plašče in pokrite z rutami, nobena redkost ni srečati žensko s kopico mladeži, ki ima razkrite samo oči. Pa tudi taka nam je prijazno pokimala v pozdrav, se radovedno ozrla po mojem dolgem pisanem krilu in oprijeti majici. Tedaj me je skoraj zajel sram, da sem tako nespodobno drugače oblečena.

Potovanje smo začeli v kamniti Jordanski vasici Dana, ki je preurejena v penzijsko naselje z vegastimi ozkimi kamnitimi uličicami, kjer se ni bilo mogoče niti srečati s kovčkom v roki. Presenetile so nas sobarice azijskega videza, ki so nam tudi prve postregle s hrano, ki nas je spremljala potem naprej vso pot. Za zajtrk jajce, močno slani siri, presladka marmelada, margarina, olive, kumare in paradižnik, nekaj ovčje salame in hobs, to je ploščat nevzhajan kruh, včasih slan ali pa tudi ne in pa čaj, čaj vedno in posod čaj, pravi seveda. Tudi ostala hrana se je zelo ponavljala. Poleg obveznega hobsa še pire iz čičerike, melancan, leče, včasih tudi riž in pa kebab. Ovčji in piščančji kot nabodalo ali pa iz mletega mesa. Povsod začimbe, včasih tudi pekoče, kar je bil vedno izziv, ali bomo zmogli vse te nove vonje in okuse tudi res spraviti vase. Ob vseh spremembah so se marsikomu do konca potovanja vsaj enkrat prebavila dodobra prevetrila...

Sprehod po narodnem parku Dana se je začel z vezanjem belo-rdeče kockastih rut okoli glav pohodnikov in z uporabo močnih zaščitnih krem proti soncu. Spremenil se je v 7 urni pohod po Rajskem vadiju. Vadiji so kanjoni v puščavi, ki jih je prizadevno izdolbla voda v milijonletjih in razgalila čudovite vzorce kamnin na več deset, tudi do sto metrov visokih stenah. Rajski vadi pa ni suh in prazen, kot so vadiji običajno. Po njem teče potok, ki se prebija skozi kanjon včasih širok tudi samo par metrov. Ni bilo važno, kaj smo imeli na nogah, sandale ali pohodne čevlje, na koncu smo bili, po mnogih preskakovanjih potoka, vsi mokri. Spustili smo se z višine vsaj 1200m na minus 100m in doživeli prvo pravo vročino. Najlepše je bilo vso pot opazovati stotine

roza cvetočih oleandrov, ki so nas navduševali s svojo velikostjo, barvo in številčnostjo.

Kdor ni bil v Petri, ni bil v Jordaniji! Nabatejci, arabsko beduinsko pleme, je tu v 6.stoletju iz mehke kamnine izklesalo čudvite objekte. Imeli so vodo in bili so na karavanski poti proti zahodu, kar je tedaj pomenilo bogastvo. Formula uspeha v tisti sivi davnini je bila, da obogatiš z ropanjem karavan, ali pa pobiraš davke za oskrbo in zaščito. Petra je v največjem obsegu štela 30000 ljudi in danes na velikem področju občudujemo njihovo arhitekturo, ki je umeščena v neverjetno slikovito pokrajino vadijev in planot. Beduine, ki so še ne tako davno živeli v mestu, so preselili v bližnjo vas in jim dodelili ekskluzivno pravico, da s turizmom služijo. Tako z vstopnico obvezno kupiš ježo s konjem ali s kočijo. Uboge izmučene živali je naša skupina raje pustila malo počivati...

Zvečer nas je pričakal na videz kar preveč urejen beduinski tabor s šotori za dve osebi in celo z zidanimi sanitarijami. A smo bili kmalu potolaženi, saj vendar nismo prišli po razkošje. Tuši so bili skoraj neuporabni, malo bolj nerodno je bilo pa to, da so bila tudi stranišča skoraj brez vode. To je pač puščava in za vstop v čudovito rožnato puščavo Vadi Ram smo bili pripravljene. Velike sipine, nekaj trdega rastlinja, ptice in visoke stene vseh mogočih oblik zbrušene od peska in vetra. Nad vsem tem pa sonce, zjutraj prijetno, pesek hladen, potem pa vse bolj neprizanesljivo in žgoče. Po siesti v senci pod pečinami, je že tako nabijalo, da se mi je meglilo pred očmi. K sreči je bilo še malo prostora na tovornjačku, s katerim so nam pripeljali hrano in najbolj izmučeni smo se v tabor nazaj odpeljali. Večina pa je na lastni koži izkusila svojo nebogljenost v neizprosni naravi. A po več urah so se vrnili kot zmagovalci! Kmalu bomo zapustili Jordanijo, a še prej se spustimo do soparnega Mrtvega morja, ki se iz leta v leto manjša, saj skoraj nima dotoka. Z Jordanom namreč intenzivno namakajo svoja polja Izraelci in Jordanci. Ko bo pa morje le še mlaka obdana s slano puščavo, bo pa to ekološka katastrofa! A to še ne bo jutri in do takrat se bo še dosti turistov namakalo v najbolj slanem morju na najnižji točki na zemlji. Še plavati ne moreš, saj te takoj obrne na hrbet in gorje, če ti pride voda do kakšne sluznice. Imajo tudi zdravilno črno blato, s katerim te Arabec namaže za nekaj jordanskih dinarjev. Da ne bi pozabili, da smo v svetopisemski deželi, se z gore Nebo še ozremo v Izrael. To je pogled, kot ga je imel Mojzes, ko je pripeljal svoje ljudstvo na prag obljubljenega dežele. Jordanija je najboljše organizirana in najbolj miroljubna država te regije, zato je v Amanu, glavnem mestu, največ čudovitih prebivališč domačih imovitežev, pa tudi noro zastražena ameriška ambasada.

Tako smo zaključili naš obisk v Jordaniji. Sledila je daljša pot z dokaj udobnim avtobusom do jordansko sirske meje. Napoved je bila, da nas prava presenečenja, ki jih skriva v sebi arabski svet šele čakajo. Niso nas naplahtali! O tem pa v naslednjem potopisu...

[Na vrh](#)

4. INTEGRACIJA: Pravljica o princeski, ki je jecljala

Avtor: *Marino Kačič*

L: AK

V članku predstavljam (recenzijo) knjižico z naslovom Pravljica o princeski, ki je jecljala, ter njeno avtorico Beato Akerman. Pravljica je posebna z dveh plati: napisala jo je avtorica, ki ima osebne izkušnje z jecljanjem, zato je lik, ki v pravljici jeclja, prikazan bolj realistično. S tem pa daje upanje in napotke vsem, ki imajo podobne težave, kako lažje živeti s to govorno posebnostjo. Druga pomembna stvar je, da imajo slike v knjigi podnapise oz. pojasnilo, kaj je na sliki. S tem je omogočeno, da lahko berejo knjigo v elektronski obliki tudi slepi in slabovidni (kje lahko dobite e-pravljico brezplačno, boste izvedeli na koncu tega članka).

Avtorica pravljice, Beata Akerman, se od ostalih avtorjev, ki so oživelili lik, ki jeclja, zagotovo v marsičem razlikuje. Najprej v tem, da ima osebno izkušnjo, saj tako kot glavna junakinja pravljice, od ranega otroštva jeclja. Zato resnično dobro pozna jecljanje in z njim povezane težave oseb s tovrstno govorno posebnostjo. Sama pravi, da je kot otrok, pa tudi kasneje, bila zaradi drugačnega govora nemalokrat zasmehovana in odrinjena. Te njene osebne izkušnje je mogoče prepoznati tudi v njenem pisanju. Določeni deli pravljice so tako napisani na temelju avtoričinih osebnih izkušenj. Kot otrok si je na primer na vso moč prizadevala, da bi lahko nastopila v šolskem lutkovnem krožku. Navkljub močnemu jecljanju je bila njena velika želja stati na odru in nastopati. Odzivi na njena prizadevanja so bili vse prej kot vzpodbudni. Vodjo krožka je skušala prepričati v nasprotno. S pomočjo spreminjanja glasu in vživiljanja v drug lik je dokazala, da tedaj ne jeclja. A vendar tudi to vodje ni prepričalo. Srečo je ponovno poskusila kasneje, ko je krožku primanjkovalo članov. V drugo ji je uspelo, a so mnogi na njeno sodelovanje v krožku gledali z veliko mere nezaupanja ter njeno vlogo v predstavah videli bolj v smislu izdelovanja lutk in držanja kulis. Bližala se je šolska prireditev, na kateri je imela točko tudi lutkovna predstava, ki je imela več vlog, kot je bilo sodelujočih. Tako je Beata, na strah in trepet ostalih, prevzela dve vlogi hkrati. Glas je posodila majhnemu dečku in starikavi babici. Na veliko presenečenje sodelujočih je obe vlogi odigrala brezhibno. Podobno zasledimo tudi v pravljici, le s to razliko, da glavna junakinja nastopa pred ptičkom. Temu delu pravljice avtorica nameni še posebej veliko pozornosti, saj predstavlja pomemben preobrat v življenju princeske, ki jeclja.

Posebnost pravljice je tudi v tem, da gre za prvo pravljico, kjer je lik, ki jeclja, prikazan izven okvirov izkrivljene predstave ter tako razbija stereotipe o osebah s težavami v govoru. Avtorica pravi, da je namenoma izbrala lik princeske, ki poseblja milino. Tudi ime princeske ni naključno izbrano. Avtorica se je zanj odločila zato, ker ima ob njegovem izgovarjanju precejšnje težave. S tem je želela ostalim ljudem, ki jecljajo, sporočiti, naj nikoli ne obupajo in naj se zaradi jecljanja ne omejujejo ali izogibajo govornim situacijam, ki jim povzročajo težave, pač pa naj se tovrstnim situacijam izpostavljajo, da bi se nanje navadili.

Do sedaj je bilo napisano že več pravljic, kjer se pojavi lik, ki jeclja. Vsem je skupno, da ga utelešajo okorni, debelušni dečki počasnejše misli in prav takšna nezemeljska bitja, jecljajo tudi škratje z marsikatero pomanjkljivostjo, prašiči, kokoške in piščanci. V takšno vlogo je občasno postavljen tudi kakšen nepridiprav, ki ostalim, poštenim

likom, s svojo hudobijo naganja strah v kosti. Ob tem pa je kritike vredno tudi dejstvo, da se na koncu svojega hudodelnega pohoda zave svojih dejanj, se skesa, s tem pa jecljanje kar na lepem čudežno izgine. Ta stereotipen vzorec, da jecljajo ljudje, ki so družbeno nezaželeni ali imajo še druge okvare in da jecljanje izgine, če si priden in dober (torej kot milost), je seveda povsem zgrešen in ne pripomore k razumevanju težav, ki jih imajo ljudje s težavami govora. Prej bi z veliko verjetnostjo lahko trdili, da ljudi odvrne od stika z ljudmi, ki jecljajo, saj jih predstavi kot nevljudne, intelektualno manj razvite ali celo hudobne. To pa je velika neresnica in zato krivica za ljudi s težavami v govoru.

Avtorica si prav zato prizadeva za ozaveščanje javnosti o tovrstnih težavah, ki pa bi slonele na realni predstavitvi. Njene osebne izkušnje s seboj in odnosom družbe do nje so gotovo dobra popotnica za ustrezno razumevanje tako imenovane problematike jecljanja. V okviru teh njenih dejavnosti je nastala tudi pričujoča pravljična oz. knjiga.

Namen pravljične je bralca seznaniti s težavami oseb, ki jecljajo, hkrati pa vsebina bralca na nežen način pouči o primernem odnosu do oseb s težavami v govoru. Primerna je tako za otroke, kot tudi odrasle, saj je pravljična napisana tako, da se v njej prepozna vsakdo, ki je iz kakršnega koli razloga drugačen. Avtoričina posebna želja je, da bi osebe s težavo v govoru ob branju pravljične svojo posebnost lažje sprejeli in se je ne sramovali.

Jeclja pametna in prikupna princeska, ki si močno želi, da bi jo sorojenci sprejeli medse. Nenehno zasmehovana in odrinjena od otroške igre spozna ptička, ob katerem uvidi, da ni pomembno, kako govori, pač pa kaj govori. Ključen zasuk v zgodbi predstavlja bližajoči se princeskin 7. rojstni dan. Namesto igrač si želi, da bi sestri in brata en dan jecljali. In res se je tako dogodilo. S to izkušnjo so doživeli vse neprijetne situacije, ki jih ljudje, ki jecljajo, doživljajo prav vsak dan, ter tako na lastni koži spoznali bolečino, ki jo povzročajo zasmehljive besede in neustrezni odzivi na sogovornikovo jecljanje.

Slikanica je dobila posebno priznanje žirije na mednarodnem natečaju za najboljšo otroško in mladinsko knjigo občine Schwanenstadt v Gornji Avstriji Na krilih metulja in laboda. Avtorica pravljične je pripravljena kontaktirati z vsakim, ki bi to želel preko epošte beata.akerman@fsd.uni-lj.si

Pravljično priporočam v branje vsem odraslim ljudem (da bi lahko spoznali morebitne svoje zmote v razumevanju ter spremenili vedenje do ljudi z tovrstno okvaro), hkrati je pravljična primerno branje za otroke in mladostnike. Še posebno toplo priporočam, da starši berete pravljično svojim otrokom in lahko se tudi z otroci igrate, zamenjate vloge, kot jih je princeska s svojimi brati in sestrami v pravljični. Tako se lahko na subtilen način naučite, kako se je treba pravilno sporazumevati, da ne povzročamo nepotrebnega trpljenja in stigmatiziranja.

Za ljudi z okvarami vida je na voljo prilagojena in brezplačna elektronska različica knjige, ki jo dobite na spletni strani: http://www.fsd.uni-lj.si/knjizne_izdaje.

[Na vrh](#)

5. NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Dva nova zakona s področja socialnega varstva

Avtor in sodelavec: *Brane But*

Pred kratkim je Državni zbor RS sprejel dva nova zakona s področja socialnega varstva in sicer:

- Zakon o socialno varstvenih prejemkih, objavljen v Uradnem listu RS št. 61/2010 dne 26.7.2010 (uporabljati se začne 1. junija 2011) ter
- Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, objavljen v Uradnem listu RS št. 62/2010 dne 30.7.2010 (uporabljati se začne 1. junija 2011, razen določb o državni štipendiji, znižanem plačilu vrtca, o subvenciji malice za učence in dijake, subvenciji kosila za učence ter o subvenciji prevozov za dijake in študente, ki se začnejo uporabljati 1. septembra 2011).

Namen nove socialne zakonodaje je oblikovanje bolj pravične in dolgoročno vzdržne socialne države. Preglednejši in enostavnejši sistem socialnih transferjev bi naj omogočil, da bodo pomoč dobili tisti, ki jo resnično potrebujejo in preprečil izkoriščanje ter zlorabe sistema. Rešitve teh dveh zakonov so usmerjene k:

- preprečevanju kopičenja socialnih pravic in odpravi sistema povezanih pravic;
- spremembi ravni in meril za posamezne pravice s ciljem večje stimulacije za delo in zmanjšanja pasti revščine in brezposelnosti;
- učinkovitejšemu in uporabnikom prijaznejšemu sistemu socialnih transferjev in
- zagotavljanju pomoči tistim, ki jo resnično potrebujejo.

Položaj socialno najbolj ogroženih skupin prebivalstva se s tema dvema zakonoma izboljšuje.

Zakon o socialno varstvenih prejemkih izboljšuje sedanjo ureditev instituta denarne socialne pomoči. Denarno socialno pomoč prilagaja posameznim upravičencem skladno s trajanjem prejemanja, zmožnostjo upravičencev za delo, starostjo in delovno aktivnostjo. Hkrati pa zakon višino osnovnega zneska minimalnega dohodka prilagaja novo izračunanim minimalnim življenjskim stroškom.

Minimalni dohodek je določen v višini 75 % minimalnih življenjskih stroškov samske odrasle osebe in sicer 288,81 evrov. Gre za dohodek (denarno socialno pomoč) namenjen delovno sposobnim odraslim posameznikom, ki so se zaradi okoliščin začasno znašli v težkem socialnem položaju in je za 59,29 evra višji kot do sedaj (229,52 evrov). Višine minimalnega dohodka (denarne socialne pomoči) za posamezne družinske člane so določene po posebnih merilih – navedimo samo nekaj primerov:

- za prvo odraslo osebo v družini: 288,81 EUR,
- vsaka naslednja odrasla oseba: 144,40 EUR,
- prvi otrok osebe, ki uveljavlja denarno socialno pomoč, dokler ga je ta dolžna preživljati, ki je najstarejši in nima statusa dijaka: 202,17 EUR, (če ima status dijaka: 257,04 EUR,
- vsak naslednji otrok osebe, ki uveljavlja denarno socialno pomoč, dokler ga je ta dolžna preživljati, in nima statusa dijaka: 173,29 EUR, (če ima status dijaka: 228,16 EUR).

Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev na novo ureja sistem socialnih transferjev z vzpostavitvijo centralne evidence pravic iz javnih sredstev in s povezavo informacijskih sistemov, z vzpostavitvijo enega mesta odločanja, s poenotenjem elementov, ki vplivajo na odločitev o socialnih pravicah in spremembo kriterijev za upravičenost do nekaterih socialnih pravic, pri čemer je mogoče vključiti tudi vzpodbude za zaposlovanje.

Centri za socialno delo postanejo »ena vstopna točka« (vloga, ugotovitveni postopek, odločanje) za naslednje pravice iz javnih sredstev:

- denarni prejemki:

1. otroški dodatek,
2. denarna socialna pomoč,
3. varstveni dodatek,
4. državna štipendija;

- subvencije in plačila:

1. znižanje plačila za programe vrtcev po zakonu, ki ureja predšolsko vzgojo;
2. dodatna subvencija malice za učence in dijake po zakonu, ki ureja šolsko prehrano;
3. subvencija kosila za učence po zakonu, ki ureja šolsko prehrano;
4. subvencija prevozov za dijake in študente po zakonu, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja in po zakonu, ki ureja visoko šolstvo;
5. oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev po zakonu, ki ureja socialno varstvo;
6. prispevek k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oziroma doplačilo pravic družinskega pomočnika po zakonu, ki ureja socialno varstvo;
7. subvencija najemnine neprofitnega najemnega stanovanja, namenskega najemnega stanovanja, bivalne enote, tržnega najemnega in hišniškega stanovanja po zakonu, ki ureja stanovanjska razmerja;
8. pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje;
9. pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje za državljane Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki niso zavarovanci iz drugega naslova po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje.

Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev med drugim določa tudi:

- vrstni red uveljavljanja pravic,
- enoten način ugotavljanja materialnega položaja (krog oseb, dohodki, premoženje),
- meje dohodkov, ki se upoštevajo pri uveljavljanju denarnih prejemkov in drugih pravic, ki so odvisne od materialnega položaja,
- višino določenih pravic iz javnih sredstev,
- postopek, ki se uporablja pri njihovem uveljavljanju,
- centralno evidenco socialnih transferjev.

[Na vrh](#)

6. TESTIRALI SMO: **WINDOW EYES** - bralnik zaslona za slepe / 1. del

Avtor in sodelavec: *Jožef Gregorc*

L: AK

Namen tega članka je predstaviti enega od bralcev zaslona, v naslednji številki revije pa predstaviti vtise po nekajmesečni uporabi tega programa v različnih možnih okoliščinah.

Window Eyes proizvaja GW Micro iz Indiane v ZDA. Ta programska hiša je prvo različico tega programa poslala na trg leta 1995 in od tedaj je prilezel do verzije 7.2. Kot sami zapišejo na njihovi spletni strani, je njihovo poslanstvo, če prosto povzamem, v čimvečji avtomatizaciji, prilagodljivosti, v tem, da je bralnik zaslona na računalniku nameščen, da pomaga nam, ne pa da računalnik upravlja z njim. To vključuje tudi to, da je čim več aplikacij na voljo takoj, mimo tega, da se potem za njih pišejo še posebni skripti (to je, navodila bralcu zaslona, kako tolmačiti določene tipe ikon, oken, gumbov...). Proizvajalci bralnika stremijo k zanesljivosti, stabilnosti in prilagodljivosti sistema. Tega načela se skušajo držati pri vseh njihovih produktih.

Poleg bralca zaslona izdelujejo tudi lupe (video magnifiers – CCTV), brajeve zaslone, bralnike daisy knjig (daisy format je format zapisa knjig, ki ob ustrezni podpori omogoča ustreznim strojem in/ali programom, da pomagajo pri branju knjig tako v zvočni, kot v drugi obliki – brajev ali črni tisk.)... Za vse te izdelke omogočajo podporo in organizirajo tečaje, kjer se lahko naučiš njihove uporabe.

V sodobnem svetu je trend, da se povezujejo med seboj produkti za slepe in za slabovidne. Ker GW Micro ne proizvaja povečevalnika zaslona za slabovidne, so sklenili partnerstvo z AI Squared (program ZoomText), ki tak produkt ima, nima pa kakovostnega bralca zaslona; to pomeni, da lahko brez težav kombiniramo Window Eyes in ZoomText, ker se ukazi medsebojno ne bodo prekrivali. Vsaj ne v tovarniških nastavitvah.

Če Window Eyes obravnavamo kot samostojno aplikacijo, ugotovimo, da sledi nekaj osnovnim zakonitostim bralcev zaslona, ima pa tudi nekaj svojih rešitev. Tako so vsi močnejši bralniki in povečevalniki zaslonov opremljeni s takšnim ali drugačnim urejevalnikom skript. Ta funkcionalnost nam omogoča, da delovanje bralnika zaslona priredimo točno našim potrebam. To pomeni, da mu s pomočjo skript predstavimo program, ki ga drugače ne bere najbolje, zgodi pa se lahko tudi to, da s pomočjo tega urejevalnika spišemo in uporabimo tudi skripte, ki nam poenostavijo vsakdanje delo. Primer tega bi bil lahko pozdrav, ki se samodejno izpiše, ko pritisnemo določeno zaporedje tipk. Window Eyes to rešuje s component object modelom (COM), kar pomeni, da mi lahko »programiramo« v kateremkoli skriptnem jeziku, le prevajalnik ali interpreter moramo imeti nameščenega na računalniku, če Window Eyes ne zna sam prebrati, kaj določen ukaz pomeni.

Ob namestitvi Window Eyes namesti nekaj skript in precej »set files«. V njihovi terminologiji so to datoteke, ki dodatno pomagajo Window Eyes-u razumeti najbolj pogosto rabljene programe po presoji GW Micra.

Window Eyes omogoča različne nastavitve zvoka, podpira SAPI 4 in 5, kar pomeni, da bi se znal teoretično pogovarjati tudi z novim govorcem (op. SLO govorno sintezo), podpira izjemno veliko število brajevih zaslonov, katere tudi lahko precej prilagajamo. Nastavimo lahko na primer hitre tipke ali določene parametre pri miški... Med drugim so podprte vse zadnje verzije Microsoft Office; med namestitvijo izberemo, za katero verzijo želimo naložiti podporo, podprta sta najbolj pogosto uporabljena internetna brskalnika na svetu, nekaj poštnih odjemalcev, programov za predvajanje glasbe, Adobe Acrobat&Reader in nekaj drugih.

Pomoč, ki je vključena v namestitvenem paketu, obsega tekstovni priročnik, pomoč v .chm obliki in nekaj povezav, ki nam lahko pomagajo. Ne smemo pa pozabiti na navodila, ki nam bodo v pomoč pri razvoju naših prvih skript. Seveda tega ni v slovenskem jeziku.

Window Eyes uporablja v osnovi govorno sintezo DECtalk Access 32, za katerega potrebujemo nekaj časa, da se ga navadimo. Ta ni med najboljšimi na trgu. Nekatere od teh ima že program sam, le izbiro govora moramo spremeniti.

V naši regiji imamo zastopnike za ta program v Avstriji in na Hrvaškem, v Sloveniji zastopnika za Window Eyes žal še nimamo. Zaradi tega sem moral opraviti nekaj ročnega dela, da bi lahko uporabljal brajev odsek programa, ker pač ta še ni lokaliziran. To vključuje predvsem prilagoditev kodne tabele slovenski brajici. Načeloma ta program do računalnika ni »sistemsko« zahteven. Namestimo ga namreč lahko na katerikoli sistem, ki ga uporabljamo, ob predpostavki, da nam druge aplikacije delajo normalno.

Window Eyes podpira naslednje 32 bitne operacijske sisteme: Windows 2000, Windows 2000 Server, Windows XP (Home, Professional in Media Center Edition), Windows Server 2003, Windows Vista (Home Basic, Home Premium, Business, Enterprise in Ultimate Edition), Windows Server 2008 in Windows 7 (Home Basic, Home Premium, Professional, Enterprise in Ultimate Edition). Poleg tega podpira tudi vse različice 64 bitnih operacijskih sistemov, ki so izšli po vključno Windows Server 2003. Torej to velja za vse različice sistema Windows Vista, Server 2008 in 7.

Za Windows XP različice priporočajo, da imamo vsaj 1,5 GHz močan procesor in vsaj 1 GB ram-a. Priporočajo tudi, da imamo v računalnik vgrajeno zvočno kartico. Za različice Windows Vista in 7 se zahteve nekoliko povečajo in znašajo 2 GHz močan procesor in 2 GB RAM-a. Tudi tu priporočajo, da imamo vgrajeno zvočno kartico. Spodbudijo nas, da imamo v računalniku čim več RAM-a, ker, kot pravijo, to pomaga pri izboljšani kakovosti zvoka. Na testu se ta trditev ni izkazala kot resnična, oz. so bile razlike res komaj opazne, razen, če tu govorimo o prekinjanju, s katerim pa sam prav tako nisem imel težav.

Namestitveni paket zasede okoli 40 MB prostora na našem disku, namestitev je relativno preprost postopek. Pohvalno je, da je podprt z govorom, toda tu lahko nastopi težava, ker se avtomatsko naloži DECtalk Access 32, ta pa, kot sem že navedel, ni najboljša rešitev.

Več o programu in družbi si lahko pogledate na njihovi domači strani (<http://www.gwmicro.com>), GW Micro najdete tudi na Facebook-u, Twitter-ju, You

Tube-u, Flick-u, na domači strani lahko spremljate njihov uradni blog in se prijavite na njihov RSS.

[Na vrh](#)

7. DOBRO JE VEDETI: **Klepetalnica na enem mestu**

Avtor in sodelavec: *Boštjan Štefanič*

L: AK

Vam je vaš najljubši brskalnik sredi najbolj zanimivega klepeta s prijateljem na Facebooku zmrznil in ste ga bili prisiljeni zapreti? Vas moti, ker socialna omrežja niso narejena za slepe in slabovidne? Na vsa ta in še mnoga vprašanja vam bo odgovoril pričujoči članek, v katerem se bomo spoznali s programom AOL Instant Messenger, ki bo rešil vse zgoraj navedene težave in še več.

Internet je neusahljiv vir informacij, kjer lahko vsak najde tisto, kar išče. Nekateri internet uporabljajo za službene namene, drugi za zabavo, tretji pa za pogovor s svojimi prijatelji. Na spletu kar mrgoli različnih načinov in programov za komuniciranje. Žal pa smo slepi in slabovidni pri nekaterih novodobnih rešitvah malo prikrajšani, saj snovalci internetnih storitev na to populacijo kar pozabljajo. Vendar pa se počasi tudi tu stvari spreminjajo na bolje. Ni ga bralca, ki na svojem računalniku ne bi imel vsaj enega komunikacijskega programa za klepet s prijatelji. Najbolj razširjena med slepimi in slabovidnimi sta še vedno Skype in Windows Live Messenger, ki pa ju počasi spodrivajo nove naprednejše storitve. Kako lepo bi bilo, če bi imeli samo en program za klepet in v njem vse stike iz Skypa, Messengerja, Facebooka, Googla, ipd. Poleg tega bi bilo pa lepo, če bi bil program, ki bi vse to znal, hkrati še preprost in bi ga bralniki zaslonske slike, npr. Jaws povsem podpirali.

Ne dragi bralci, ni to pravljica, temveč realnost. Počasi bomo lahko pozabili na nekatere samostojne programe in uporabljali samo enega. Ni odveč poudariti tudi to, da socialna omrežja, npr. Facebook, Netlog, ipd. po večini niso narejena po standardih univerzalne dostopnosti in tako slepim in slabovidnim ne omogočajo vsega ali pa se je za popolno dostopnost treba zelo potruditi. AOL Instant Messenger (AIM) lahko razreši kar nekaj težav in nam omogoča, da smo v socialnih omrežjih do neke mere samostojni in dejavni.

In kako priti do te dostopnosti?

Najprej naj omenim, da so nam nekatere stvari poznane že iz Microsoftovega Messengerja, nekatere pa so seveda povsem nove.

Najprej si moramo zagotoviti svoj brezplačen izvod programa AIM, kar storimo z obiskom strani: <http://www.aim.com> in kliknemo na Download pri najnovejši verziji. Naj omenim, da je članek pisan v trenutku, ko je bila najnovejša verzija 7.3.

V kolikor ste uporabnik programa Jaws, vas vabim, da potem, ko prenesete program AIM, obiščete še

http://help.aol.com/help/microsites/search.do?cmd=displayKC&docType=kc&externalId=19359&sliceld=1&docTypeID=DT_AOLFAQS_1_1&dialogID=35834851&stateId=1%200%20, saj na tej strani domuje skripta za Jaws, ki mu doda nekatere funkcije, od tega, da nam Jaws bere obvestila v sistemski vrstici, ipd. Na tej strani imamo tudi celotno pomoč in navodila za uporabo skripte. Je pa skripta v Jawsu 11 že nameščena, vsaj tako pravi proizvajalec, čeprav novega Jawsa nisem preizkušal.

Kako namestiti?

Ko smo uspešno prenesli AIM in skripto za Jaws (velja za uporabnike tega programa), se lahko lotimo nameščanja. Najprej namestimo AIM, po vsem znanem postopku, ki se uporablja za nameščanje programov v okolju Windows. Potrebno je, da smo ob nameščanju malo bolj pazljivi, da namestimo samo tisto, kar potrebujemo. Dobro je, da odstranimo kljukice pri možnostih, ki želijo spreminjati našo domačo stran, ki želijo spreminjati našega privzetega ponudnika iskanja, ipd. Ko imamo nameščen AIM, si namestimo še skripto za Jaws, v kolikor jo potrebujemo, nato pa še le odprimo program. V kolikor pa skripte ne boste nameščali, pa lahko program pričnete uporabljati takoj.

Uporaba

Na začetku članka sem že omenil, da se AIM od različice 7.0 naprej zna povezovati s Facebookom. V kolikor ga boste uporabljali samo za Facebook in imate na tej strani izdelan uporabniški račun, potem ga posebej za AIM ne potrebujete, v kolikor pa boste v programu AIM uporabljali še kaj drugega, npr. Tweeter oz. Facebook, pa bo potrebno, da si izdelate uporabniški račun. Za lažjo predstavo bom opisal oba postopka.

V kolikor boste uporabljali le Facebook, potem enostavno odprete program AIM, ki je uspešno nameščen na vaš računalnik. Izmed gumbkov izberite Facebook. Preusmerjeni boste na HTML dokument, kjer se prijavite s svojim uporabniškim imenom in geslom za Facebook. Nato vas bo sistem v slovenščini vodil skozi nastavitve, saj boste na profilu Facebooka morali določiti pravice, ki jih bo AIM imel. Po končanem nastavljanju se bo HTML dokument zaprl, vi pa boste v programu AIM videli že svoje prijatelje.

Vsako omrežje, v katerega boste vpisani, bo imelo svojo skupino, kot je to pri Windows Live, seveda pa to lahko v nastavitvah pogleda spremenite. Poleg tega vam bo tudi pri vsakem stiku pisalo, v katerem omrežju se nahaja npr. Boštjan Štefanič Facebook, kar pomeni, da je stik na Facebooku. Ta podatek je še posebej dobrodošel v primeru, ko imate isto osebo na Facebooku, prav tako pa je ta oseba tudi uporabnik v programu AIM. Če je uporabnik AIM, pa poleg imena ne piše nič in tako lahko ločimo, v katero omrežje bomo pravzaprav pisali.

Kot sem že omenil, je potrebno v primeru, da bomo AIM uporabljali še za kaj več, izdelati uporabniški račun. V glavnem pogledu programa, ko smo izpisani, kliknemo na Get a user name. Odpre se čarovnik, ki nas bo vodil skozi registracijo, ki je povsem preprosta. Ob registraciji naj omenim le to, da lahko uporabite svoj obstoječi e-poštni naslov, lahko pa si ustvarite novega. V tem primeru boste dobili možnost uporabe poštnega predala, kar pa ni preizkušeno. Kot drugo pa bi vas opozoril na preverjanje podatkov. Namesto varnostne kode lahko za vpis števil in črk izberete audio preverjanje, ki vam ne bi smelo povzročati težav, saj je zvok izredno čist in beseda povsem razumljiva. Registracija pa poteka v angleščini. Ko smo registracijo opravili, jo je potrebno še potrditi preko elektronskega naslova, ki smo ga navedli, v nadaljevanju pa lahko obiščemo neposredno povezavo do našega računa na naslovu: <https://my.screenname.aol.com>

Tukaj vpišete prikazno ime ali elektronski naslov in geslo. Če varnostnega vprašanja niste izbrali ob registraciji, potem ga bo potrebno sedaj, ker sicer nadaljnja uporaba storitev ne bo mogoča. Ob vsakem obisku zgoraj navedene strani boste poleg uporabniškega imena in gesla morali vnesti še skrivni odgovor na vprašanje, saj boste s tem dobili popolni nadzor nad vašim uporabniškim računom. Ko je registracija končana, v glavnem pogledu programa AIM kliknemo na ikonico AIM, vpišemo svoje podatke in se prijavimo. Odprlo se vam bo nekaj oken za dodajanje stikov, kar lahko na začetku preskočite. Sedaj lahko naš AIM račun povežemo s profilom v Facebooku, Tweeterju in se s enim uporabniškim imenom vpišemo v omenjena tri omrežja.

Zelo na kratko si oglejmo nastavitve, ki so razdeljene na več zavihkov.

Do nastavitvev lahko pridemo na 2 načina, ali, da v sistemski vrstici poleg ure kliknemo AIM in iz menija izberemo Settings, lahko pa v glavnem meniju programa stisnemo funkcijsko F7 in nastavitve se bodo odprle.

- V zavihku Buddy list lahko tako nastavimo sporočila ob odsotnosti, da se nam prikaže obvestilo, ko se nekdo vpiše ali izpiše.
- V zavihku Sounds lahko vsakemu dejanju dodelimo zvok, npr, ko se stik prijavi, odjavi, ko dobimo novo sporočilo, ko ga odpošljemo, skratka veliko kombinacij.
- Zavihek Sign in in Sign out je pomemben, saj v tem lahko nastavimo, da se nam ob prijavi v program odpre določena spletna stran, najbolj priporočljivo pa je, da nastavimo na none, saj se s tem izognemo morebitnim odprtim oknom in smo postavljeni kar na naš seznam stikov.

Seveda je nastavitvev še ogromno, od tega, da lahko nastavimo pravice, ki jih bo imela aplikacija AIM na Facebooku in Tweeterju, imamo tudi možnost arhiviranja pogovorov v obliki HTML, skratka nastavitvev preveč, da bi podrobno vse opisal.

Kako klepetati?

Uporaba je povsem enostavna. Postavimo se na seznam stikov in kliknemo na zeleno ime ali stisnemo tipko enter. Postavljeni smo na polje za vpis besedila, če se s kombinacijo shift tab premaknemo eno okno nazaj, pa smo v zgodovini. V kolikor imamo nameščeno skripto za Jaws, nam bo ta avtomatično bral sporočila, ki jih pošiljamo mi, prav tako pa bo prebral tudi dohodna sporočila, ki nam jih pošilja sogovornik. V tem primeru ni potrebno nič, samo čakamo na odgovor, v kolikor skripte za Jaws nimate nameščene, se bo potrebno prestavljati s shift tabom iz okna v okno. Naj omenim še to, da okno klepeta enostavno zapremo s tipko escape.

V zgornjem delu programa imamo še 3 zavihke in sicer Buddy, Me in Lifestream.

Zavihek Buddy že poznamo. Zavihek Me je namenjen nekaterim našim nastavitvam, npr, dodajanju stikov, nastavitvam mobilnega dostopa. Lifestream je pa povsem novo poglavje, ki ga lahko vidijo samo tisti, ki imajo AIM račun. Lifestream domuje na naslovu: <http://lifestream.aol.com/>, kjer se lahko prijavimo z uporabniškim imenom in geslom za Aim. Lifestream je neke vrste RSS odjemalec za socialna omrežja. Na enem mestu si lahko ogledamo vso aktivnost naših prijateljev in sicer na Facebooku, če imajo naši prijatelji AIM račun, lahko vidimo njihov Lifestream bodi si v programu AIM ali preko spletne strani. Vse je lepo pregledno, saj so snovalci pomislili tudi na slepe in slabovidne. Možnosti je obilo, tako, da vas prepuščam raziskovanju in učenju.

Vsem, ki bi radi izvedeli še več, priporočam, da se naročite tudi na FS cast, podjetja Freedom Scientific, seveda je to podjetje, ki izdeluje program Jaws. Naročite se lahko na <http://www.freedomscientific.com/FSCast/rss.xml> s kakšnim RSS odjemalcem, npr. Google reader.

Virov tokrat ne navajam posebej, saj sem informacije dobil na različnih straneh Fs Cast, AIM in iz mojih lastnih testiranj.

Na koncu vam želim veliko zabave in veselja ob uporabi programa AIM in prijetno življenje v socialnih omrežjih, ki bo po zaslugi predstavljenega programa tudi lepše. Vendar pa ne pozabite na osebni stik in se kdaj pa kdaj s kakšnim prijateljem in znancem odpravite na sprehod ali osvežilno pijačko ter poklepetajta v živo brez sodobne elektronike.

Za pomoč glede programa AIM in podrobnejših nastavitev pa me lahko kontaktirate po e-pošti in AIM bosty22@gmail.com ali najdete v množici na Facebooku.

[Na vrh](#)

8. NAMIGI IN NASVETI: Hitro in preprosto nameščanje programske opreme, Očistimo in pohitrimo operacijski sistem Windows

Avtor in sodelavec: *Brane But*

53. Hitro in preprosto nameščanje programske opreme

Niso redki uporabniki računalnikov, ki niso najbolj veščji nameščanja različne programske opreme. Ne znajdejo se najbolj slediti čarovniku za nameščanje programa, kjer je potrebno marsikaj prebrati, poiskati različna polja, jih izbrati in obkljukati, kot to zahteva proces nameščanja programa, zato se sami tega posla ne upajo lotiti.

Obstoja pa brezplačna spletna stran, ki omogoča enostavno in hitro namestitev programske opreme, ki jo običajno potrebuje vsak uporabnik osebnega in prenosnega računalnika. To je spletna storitev Ninite, ki jo najdemo na spletni strani <http://ninite.com>. Tu gre za napreden spleten portal, ki omogoča hitro in enostavno nameščanje priljubljenih programov.

Za namestitev priljubljene programske opreme sta potrebna le dva koraka:

- na portalu Ninite poiščemo in izberemo (obkljukamo) program, ki ga želimo namestiti,
- nato pa kliknemo na velik zeleno obarvan gumb »Get Installer«, ki se nahaja pod seznamom programov, ki so na voljo za namestitev.

To je vse! Spletni portal Ninite samodejno poskrbi za prenos izbrane programske opreme na trdi disk našega računalnika. Poleg tega zagotovi, da se programi namestijo v privzetem jeziku našega operacijskega sistema (če je seveda na voljo). Programi na portalu so polno združljivi z Microsoftovimi operacijskimi sistemi Windows 7, Windows Vista in Windows XP.

Na spletnem portalu Ninite imamo na voljo bogato paleto raznovrstnih programov, na kratko si pogledjmo njihovo ponudbo:

- spletni brskalniki (npr. Firefox),
 - programi za hitro sporočanje (npr. Messenger),
 - večpredstavnostni programi (npr. VLC),
 - programi za urejanje slik (npr. InfranView),
 - pisarniški paketi (npr. Office 2007),
 - programi za varnost (npr. Avast)
- in še bi lahko naštevali.

Gre torej za izredno praktično spletno storitev, ki bo lahko marsikomu pomagala pri nameščanju različnih računalniških programov.

Povezava: <http://ninite.com>

54. Očistimo in pohitrimo operacijski sistem Windows

Čeprav je sila preprosto napolniti trdi disk računalniškega sistema z raznovrstnimi programi in datotekami, jih je kasneje zelo težko povsem odstraniti, kar pa posledično upočasnjuje delovanje operacijskega sistema Windows. Na srečo nam tu lahko priskoči na pomoč izjemno uporabno in brezplačno orodje CCleaner podjetja Piriform.

CCleaner je brezplačen program za optimizacijo delovanja sistema, saj odstrani vse neuporabljene in začasne datoteke, ki jih ustvarjajo programi tekom svojega delovanja. S tem nam programska oprema zagotovi tako hitrejše delovanje operacijskega sistema kot tudi dodaten prostor na trdem disku.

Program CCleaner podjetja Piriform pa je kot nalašč tudi za varovanje naše zasebnosti, saj omogoča brisanje tako vseh sledi uporabe operacijskega sistema kot spletnih brskalnikov Internet Explorer in Mozilla Firefox. Tu imamo tudi možnost »čiščenja«
sistemskega registra.

Priročn program je brezplačno na voljo za prenos na spletni strani <http://www.piriform.com/ccleaner>. Namestitev in uporaba programske opreme pa sta povrh vsega še sila enostavni.

Povezava: <http://www.piriform.com/ccleaner>

Vir: <http://www.racunalske-novice.com/>

[Na vrh](#)

9. OGLASNA DESKA: **Napredek pri dostopnosti kulturnih vsebin za slepe in slabovidne**

Avtorica: *SLAVICA ZUPANIČ*

L: AK

Literarne poti Ljubljane

V organizaciji SSI (slepih in slabovidnih intelektualcev) pri ZDSSS in študentske založbe Beletrina je v sredo, 26. maja, potekalo vodenje po literarnih poteh Ljubljane. V mestu je veliko spomenikov in obeležij, posvečenih našim pesnikom in pisateljem, vendar te točke do sedaj niso bile povezane v smiselno celoto. Namen tega projekta je skozi napeto zgodbo odkrivati življenje in delo najpomembnejših slovenskih literatov. V nadaljevanju bom poskušala nanizati nekaj glavnih točk te poti.

1. Klobčič naše zgodbe smo začeli razpletati na Prešernovem trgu pred spomenikom največjega slovenskega pesnika, ki so se mu šele po smrti uresničile sanje velike ljubezni. Tukaj se namreč lahko vseskozi spogleduje s kipom Primičeve Julije, ki stoji na vogalu Wolfove ulice in Prešernovega trga. Julija se je rodila in tudi nekaj časa živela v neposredni bližini, pokopana pa je v Novem mestu. Nad Prešernovim spomenikom je pomanjkljivo oblečena muza, ki je bila velik kamen spotike ob postavitvi spomenika l. 1905 med takratnim škofom Jegličem in slavnim ljubljanskim županom Ivanom Hribarjem. Na ta račun je izšlo tudi veliko satiričnih pesmi. Marsikdo ne ve, da sta na podstavku spomenika dva reliefa iz njegovih pesmi »Ribič« in »Krst pri Savici«. Naključje ali namera je, da vse ulice, ki se stekajo na trg, nosijo imena slovenskih pisateljev: Trubarjeva, Miklošičeva, Čopova, Stritarjeva in Wolfova (izdal prvi slovenski-nemški slovar).

2. Čez Plečnikovo tromostovje smo prišli v Stritarjevo ulico. O samem tromostovju naj povem, da vsi trije mostovi niso bili zgrajeni hkrati. Srednji most, po katerem je do nedavnega potekal promet, je stal že v 19. stoletju. Ko so v 20. stoletju hoteli ta most razširiti, je Plečnik našel salomonsko rešitev, da je na vsaki strani starega mostu zgradil še po en most za pešce in jih zgoraj povezal z enako ograjo v celoto. V Stritarjevi ulici, ki je prva od ljubljanskih ulic dobila ime po kakšnem slovenskem literatu, stoji doprsni kip Adama Bohoriča, avtorja prve slovnice. To je bila nekoč Špitalska ulica, v njej je bila ena prvih bolnišnic in je zato tukaj postavljen kip znanemu zdravniku Marku Gerbcu. V bolnišnici je bila kapelica, v kateri je pridigal Primož Trubar. Pa tudi sam Josip Stritar je znan predvsem kot urednik prvega slovenskega leposlovnega časopisa Zvon.

3. Stolnica. Na tem mestu je že v 13. stol. stala majhna cerkvica, ki so jo ribiči in čolnarji z Ljubljanice posvetili svojemu zavetniku sv. Nikolaju. Kljub številnim predelavam in dozidavam ljubljanska stolnica še danes nosi ime tega zavetnika. Znamenita so cerkvena vrata, ki jih je naredil Tone Demšar. Na njih so glavni mejniki zgodovine slovenske Katoliške cerkve. Med njimi je nek menih, ki piše dokument, kar ponazarja Brižinske spomenike; prvi slovenski rokopis nastal okrog l. 1000. Roka, ki drži tri knjige, predstavlja prve tri slovenske knjige: Abecednik, Katekizem in

Dalmatinov prevod Biblije. Slovenščina je 12. jezik v svetovnem merilu, v katerega je bila prevedena Biblija.

4. Kip Valentina Vodnika na glavni tržnici je delo kiparja Antona Gangla. Vodnik je bil ravnatelj liceja in pesnik ter je skrbel predvsem za izobraževanje preprostih ljudskih množic. Na spomeniku je znani verz: »Ne hčere, ne sina po meni ne bo, dovolj je spomina, me pesmi pojo«.

5. Bar Kolovrat, v katerem so se med obema vojnama zbirali slovenski umetniki, imenovani penati: Juš Kozak, Igo Gruden, Lili Novy, Oton Zupančič, Ciril Kosmač, Jože Plečnik itd. Bari, gostilne in pijančevanje so bili sestavni del življenja v mestu skozi vsa obdobja. Zgodbice iz življenja v stari Ljubljani je zbral zgodovinar Josip Malner. V bližini naj bi se tudi rodil dr. Janez Bleiweis; urednik Kmečkih in rokodelskih novic.

6. V sejni sobi Mestne hiše je tabla, na kateri so imena vseh ljubljanskih županov, med katerimi je tudi znani pisatelj Ivan Tavčar. Na tleh med Mestno hišo in Robbovim vodnjakom je plošča z naslednjim napisom: »Na tem mestu so v času protireformacije 23. decembra leta 1600 sežgali več tisoč slovenskih knjig«. Čez cesto pa je hiša, v kateri je živel skladatelj Gustav Mahler.

7. Ribji trg, najmanjši trg v Ljubljani, kjer so včasih prodajali ribe, obeležuje najstarejša datirana hiša, na kateri je Trubarjeva podoba.

8. Zatem nam je zastal korak na Starem trgu, kjer naj bi se rodil Valvasor. Tukaj je v Schweigerjevi hiši živela pesnica Lili Novy, v neposredni bližini pa tudi Lojze Kovačič.

9. Čez Šušterski most smo prišli na levi breg Ljubljanice do palače barona Žige Zoisa. Bil je gospodarstvenik, raziskovalec, mecen in najbogatejši človek na Kranjskem.

10. Na bregu je kip posvečen Blazniku, lastniku prve slovenske tiskarne, v kateri so bile natisnjene Bleiweisove novice, Prešernove Poezije, Kranjska čbelica itd. Zraven pa je hiša, v kateri je prebival Ivan Tavčar.

11. Dokaz, da je na Novem trgu živela aristokracija, so številni dvorci in velike hiše, tukaj sta SAZU (Slovenska akademija znanosti in umetnosti) in NUK (Narodna in univerzitetna knjižnica). Ob njiju so kipi znanih slavistov: Nahtigala, Ramovša, Prijatelja in Kidriča. Med bogato Plečnikovo dediščino v tem delu Ljubljane so znamenite Križanke, pred katerimi stoji Napoleonov spomenik z obeliskom, v katerem je pepel neznanega francoskega vojaka.

12. Mimo stavbe Univerze v Ljubljani in Slovenske filharmonije smo prišli do Slovenske matice, ki je najstarejša kulturna ustanova pri nas in deluje od leta 1864. V

njej so leta 1942 sprejeli ukaz o kulturnem molku. Nato smo prišli tudi do hiše, v kateri je živel in umrl Ivan Cankar. Če se je naša pot začela z največjim slovenskim pesnikom, smo jo zaokrožili z največjim pisateljem; bogatejši za številna nova spoznanja in odkritja.

V OKVIRU FESTIVALA LITERATURE SVETA - FABULA 2010 TUDI MESTO ZA SLEPE IN SLABOVIDNE

Ljubljana je v aprilu prevzela naziv Svetovna prestolnica knjige 2010 in del tega je tudi festival Literature sveta - Fabula (med 3. in 28. majem), ki je eden osrednjih dogodkov tega leta. Po otvoritvi festivala, na katerem je bila gostja Nobelova nagajenka Herta Müller, so se vrstili številni kulturni dogodki. Na Jakopičevem sprehajališču v Tivoliju ste lahko srečali pevske zборе, ki so peli ugiasbene pesmi slovenskih pesnikov, obrazi literatov so vas pozdravljali na mestnih avtobusih, v kinu Dvor so bile projekcije filmov na osnovi literarnih predlog, študentska založba Beletrina pa je izdala 10 žepnih knjižnih del po ceni 3 €. V klubu Cankarjevega doma so bili na sporedu številni brezplačni literarni večeri, osnovane so bile literarne poti po Ljubljani... V okviru festivala Fabula je našla svoje mesto tudi okrogla miza na temo prijaznosti prestolnice in kulturnih ustanov do slepih in slabovidnih. Ta je potekala v Mestnem muzeju v Ljubljani v četrtek, 20. maja, vodil pa jo je direktor Založbe Beletrina, pisatelj Mitja Čander. Gosti tega soočenja so bili ljubljanski mestni svetnik Sašo Rink, predsednik ZDSSS Tomaž Wraber, muzealec in pedagog Ivan Kastelic ter Rajka Bračun Sova; umetnostna zgodovinarka in muzealka. V prvem delu, ki je bil posvečen prijaznosti Ljubljane invalidom, je mestni svetnik Sašo Rink poudaril osveščenost ljudi. Če namreč ne vemo, kaj sočlovek potrebuje, mu tudi ne moremo pomagati. Po njegovih besedah je mesto v zadnjem času naredilo veliko za invalide, še več pa se pričakuje po sprejetju Zakona o izenačevanju možnosti invalidov. Posameznike pa poziva, naj se s predlogi obrnejo na mestno občino. Tomaž Wraber je opozoril, da se kljub velikim spremembam ideje in predlogi realizirajo počasneje kot bi si slepi to želeli. Ljudje imamo veliko različnih težav, z medsebojnim upoštevanjem pa bi lahko marsikateri tudi izginil. Soavtorica zbornika »Dostopen muzej«, Rajka Bračun Sova, ki se predvsem ukvarja z dostopnostjo muzejev invalidom, je opozorila na neuporabnost peš con za slepe, tu se namreč pretakajo večje množice ljudi, kolesarjev in rolkarjev, ki so lahko izredno neprijetna ovira. Ivan Kastelic je izpostavil problematiko pomanjkljivosti sanitarij za invalide, vidnost oznak na sanitarijah, velikost in višino postavitve napisov ter uporabo kartice Urbana, ki nam slepim predstavlja nemajhen problem ob vstopu v avtobus. To lahko potrdim iz lastnih izkušenj. Ko iščem mesto za validiranje kartice, le malokrat naletim na dobro voljo šoferja ali sopotnika. Kot uporabnico mestnega prometa me motijo tudi izklopljeni govorci. Ti so zelo praktični, ker opozarjajo na prihajajoče postajališče, vendar jih večina šoferjev utiša ali celo izklopi.

Tema drugega dela okrogle mize je bila kultura oziroma dostopnost kulturnih vsebin za slepe. Mitja Čander pravi, da je kultura točka, kjer se srečujejo posamezniki ali skupine. Če je kultura namenjena vsem, naj imamo tudi vsi enako možnost dostopa do nje, vendar temu ni tako. Rajka Bračun Sova je predstavila svoje izkušnje iz Velike Britanije, kjer so te stvari urejene skoraj idealno. Pri nas pa, pravi, gre za paradoks. Javne institucije se na zunaj trudijo za enakopravnost, ravno pri dostopu do njenih vsebin pa se poglobljajo razlike. Izboljšanje razmer vidi v zakonodaji. Ivan

Kastelic je predstavil kiparsko razstavo za slepe v brežiškem muzeju. Sestavni deli te so tiflološke sledi po tleh, možnost otipanja razstavljenih predmetov, povečani napisi in opisi v brajici. Tomaž Wraber je menil, da je pri nas zakoreninjena miselnost, da je od kulturnih zvrsti za slepe primerna le glasba. Vendar še ni nikjer videl koncertnega lista v brajici. Ker v Sloveniji izgubi vid večina ljudi v poznejših letih življenja, ti po opešanju vida ostajajo doma in ne zahajajo več v gledališče, kino in muzeje. In ravno zato je naloga družbe olajšati jim dostopnost. Po končani razpravi so navzoče v atriju muzeja pozdravili: Blaž Peršin (direktor muzeja), Borut Rovšnik (pedagog, ki je v muzeju zadolžen za dostopnost vsebin za obiskovalce s posebnimi potrebami), Tomaž Wraber (predsednik ZDSSS), Zoran Janković (župan mestne občine Ljubljana), ki je tudi odprl del stalne razstave Obrazi Ljubljane, prilagojene za slepe.

Posebnost te razstave je avdio vodič s slušalkami, ki slepemu zapoveduje smer gibanja. Ima osem postaj z opisom vsebine v dveh zahtevnostnih stopnjah. Omogočeno je tudi tipanje predmetov. Pomanjkljivost razstave, na katero sem takoj opozorila, je bila, da ni bilo nobenih talnih oznak oziroma tifloloških vodil, ki bi omogočale samostojno gibanje. Seveda so zaposleni zagotovili, da bodo v bodoče odpravili tudi vse pomanjkljivosti, na katere bomo opozorili. Ob tem pa se mi vseskozi postavlja vprašanje samostojnega prihoda slepega do kulturnega hrama. Odgovor na to vprašanje pa bom morala poiskati kje drugje.

[Na vrh](#)

10. NOVIČKE: 10 največjih neumnosti, ki jih lahko naredite na internetu, ASH Quicklook 2, Ukrotimo Windows 7

Avtor in sodelavec: *Robert Hrovat Merič*

L: AK

10 Največjih neumnosti, ki jih lahko naredite na internetu

Internet je poln nevarnosti. A katere so tiste, ki vam lahko resnično škodijo? V nadaljevanju sledi seznam desetih največjih neumnosti, ki vas lahko spravijo v neroden položaj ali celo povzročijo škodo:

1) Na javnih računalnikih uporabljate funkcijo "zapomni si me"

Prvo pravilo je, da nikoli, ampak res nikoli na spletnih straneh ali v brskalniku ne uporabljate funkcije, ki si vas zapomni, tako da vam ob naslednjem obisku spletne strani ni treba vpisovati uporabniškega imena in gesla. Izjema je le domači računalnik.

Prav tako se ne pozabite odjaviti, ko zaključite s prebiranjem e-pošte, uporabo Facebooka, pisanjem na forum, itd.

Za še večjo varnost svetujem, da po končanem delu pobrišete zgodovino in piškotke v brskalniku. V Firefoxu to storite tako, da v meniju "Tools"("Orodja") izberete možnost "Clear Recent History" ("Izbriši nedavno zgodovino"), v Internet Explorerju pa v meniju "Safety" ("Varnost") funkcijo "Delete Browsing History" ("Izbriši zgodovino").

2) Ne posodablajte operacijskega sistema, programov in dodatkov

Varnostne luknje so eden največjih krivcev za zlorabe. Zato redno posodablajte operacijski sistem, brskalnik, antivirusni program ter ostale programe. Ne pozabite tudi na posodobitve dodatkov, kot so Adobe Flash, Java in podobno.

3) Iskanje tračev in seksualnih vsebin

Nepridipravi dobro vedo, po katerih vsebinah je na spletu največje povpraševanje. Zato so za največ okužb z virusi in podobno nesnago zaslužne ravno spletne strani dvomljivega slovesa, ki ponujajo trače iz sveta slavnih, seksualne vsebine, nenavadne fotografije in kar je še takšnega. Rešitev: obiskujte samo preverjene spletne strani, neznanih pa se raje izogibajte.

4) Kršenje avtorskih pravic

Pri nas kakšne posebne gonje proti internetnim piratom (še) ni, v tujini pa založbe in kolektivne organizacije skrbno spremljajo dogajanje in lovijo tiste, ki si nelegalno izmenjujejo avtorsko zaščitene vsebine. Rešitev: uporabljajte legalne storitve za nalaganje glasbe in filmov ter uporabljajte odprtokodno programsko opremo, če si plačljive ne morete privoščiti.

5) Iskanje brezplačne pornografije

Da je pornografija leglo mnogih slabih stvari na internetu, je že znano. A naj ne bo odveč še enkrat opozoriti, da bodite pri iskanju pornografskih vsebin skrajno previdni. Vprašajte se tudi, kaj se bolj splača - zaradi virusa ponovno nameščati celoten

sistem, ali odšteti nekaj evrov za zbirko slik ali videoposnetek renomiranega ponudnika.

6) Igranje brezplačnih spletnih iger

Bodite izjemno pozorni, kadar vam spletna stran ali soigralec ponuja prenos kakršnekoli datoteke. Obstaja velika verjetnost, da se v njej skriva škodljiva koda. Prav tako ne nasedajte tistim, ki obljublajo, da boste z namestitvijo določenega programa izboljšali svoj rezultat ali brez težav premagali tekmeča.

7) Facebook kot odprta knjiga

Facebook ponuja mnogo nastavitev zasebnosti - uporabite jih! Vaše osebne podatke ter podatke o vaših interesih, navadah, hobijih, zdravstvenem in finančnem stanju, ipd., lahko zlorabijo nepridipravi za krajo identitete, vlomilski pohod po vašem stanovanju in še marsikaj drugega. Zato na Facebooku čim bolj omejite dostop do svojih podatkov in objav. Ti zapisi naj bodo vidni le prijateljem, pri čemer seveda za svoje prijatelje sprejmete le tiste osebe, ki jih tudi v resnici poznate. Pazljivost pri objavljanju osebnih podatkov in stvari o sebi velja tudi za ostala socialna omrežja, bloge in forume.

8) Uporaba neznanih, nezaščitenih brezžičnih omrežij

Na javnih krajih kot so letališča, hoteli, restavracije, ipd., se izogibajte uporabi nezaščitenih omrežij. Informacije, ki se pretakajo po njih, so vidne vsakomur. Če že nimate druge možnosti, se zaščitite tako, da za prijavo v razne storitve in spletne aplikacije uporabljate SSL šifriranje oziroma spletni naslov, ki se začne s <https://>. Prav tako v javnih omrežjih povišajte stopnjo varovanja v požarnem zidu - predvsem onemogočite skupno rabo datotek in tiskalnika.

9) Uporaba istega gesla za različne uporabniške račune

Res je, če uporabljate številne spletne storitve, si je težko zapomniti toliko različnih gesel. Vseeno naj to ne bo izgovor, da uporabljate isto geslo za elektronsko pošto, prijavo v Facebook in na forume, po možnosti še celo za spletno bančništvo. Če se bojite, da vas bo izdal spomin, si omislite katerega od programov, ki za vas shrani različna gesla, do katerih nato dostopate samo z enim, glavnim geslom (npr. KeePass).

10) Nasedanje oglasom, ki obljublajo (skoraj) nemogoče

Zapomnite si osnovno pravilo: zastoj kosila ni. Če nekaj zveni prelepo, da bi bilo res, potem najverjetneje nekaj smrdi. Prav tako se izogibajte raznim nagradnim igram, ki jih organizirajo neznana podjetja.

Vir: članek je bil objavljen v Tedniku nove ekonomije

ASH Quicklook 2

Podjetje ASH je eno izmed kvalitetnejših proizvajalcev elektronskih povečeval na svetovnem trgu. Tokrat vam predstavljam novost Quicklook 2, ki je prva tovrstna elektronska lupa na trgu. Od ostalih se razlikuje po tem, da ima vgrajeni dve ločeni kameri, ki služita branju besedil ter pisanju. Ima vgrajen 4.3" LCD zaslon z visokim kontrastom ter svetlostjo. Omogoča nam več načinov prikaza slike (normalna slika,

pozitiv, negativ, 56 različnih barv podlag ter besedila. Ima tri različne stopnje povečave besedila. Je zelo lahek in majhen, kar vam omogoča, da Quicklook 2 lahko potuje z vami. Avtonomno delovanje naprave je 5 ur, polni pa se dve uri in pol. Kamera za pisanje, ki je ločena od kamere za branje, nam omogoča udobnejše pisanje pod napravo, kar je pri sorodnih modelih težje. Na testiranju se je Quicklook 2 odnesel zelo dobro, saj ima po mojem mnenju zelo dobro ostrenje pri hitrem branju ter visoko kontrasten LCD zaslon, kar omogoča dobro vidljivost. Cena Quicklook 2 se gibata okrog 800 EUR.

Vir: Robert Hrovat Merič

Ukrotimo Windows 7

Operacijski sistem Microsoft Windows 7 se je marsikje že udomačil in zato je čas za nasvete, s katerimi bo delo s sedmico še lažje ali pa vsaj hitrejše.

- Nadzorna plošča

V Microsoftu so se brez posebej tehtnega razloga odločili, da pred uporabniki skrijejo nekaj vnosov na nadzorni plošči računalnika. Nekatere med skritimi možnostmi so uporabniki že pogrešili, zato je prav, da vam povemo, kako si jih "pričarate" nazaj. Zdaj, ko smo že vešči dela z urejevalnikom registra, bo postopek precej enostaven in neboleč. Vse, kar moramo storiti, je to, da odpremo urejevalnik registra (z že znano kombinacijo `RUN -> regedit -> Enter`) in poiščemo ključ `HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Control Panel\don't load`. Ta ključ vsebuje nekatere .cpl vnose, ki povzročijo, da posamezne možnosti na nadzorni plošči niso vidne. Preprosto izbris tega ključa jih seveda naredi vidne.

- Leto dni brez aktivacije

Bržkone vas je že večina kmalu po izidu beta različice novih Oken izvedela za trik, s katerim aktivacijo operacijskega sistema s 30 dni premaknemo na 120 dni. Tokrat pa gremo še korak dlje, Windows 7 boste brez aktivacije lahko preizkušali kar leto dni, če boste sledili spodnjim napotkom. Najprej bomo aktivacijo Windows 7 s t. i. funkcijo "rearm" s 30 dni preložili na 120 dni, s popravki v registru, ki ste ga v primeru preizkusa tokratnih nasvetov dodobra osvojili, pa mejo premaknili na kar 360 dni.

Z menija Start se bomo najprej odpravili na menu All Programs in zatem še na menu Accessories. Z desnim klikom na program Command Prompt in izbiro možnosti Run As Administrator se nam bo odprla konzola. Vanjo vnesite naslednji ukaz `slmgr -rearm` in ga potrdite s pritiskom tipke Enter. Sistem vas bo pozval k vnovičnemu zagonu, po njem pa se bo preizkusno obdobje 30 dni zopet začelo odšteti. Ta ukaz lahko uporabite le trikrat, zato ga velja uporabiti na zadnji dan preizkusnega obdobja, torej tik pred zahtevano aktivacijo izdelka. Tako boste svojo preizkusno dobo podaljšali na 120 dni. A tudi tu lahko naredite še večji skok, prav tako velikostnega reda 3x. Samo odpreti morate urejevalnik registra in poiskati ključ `HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Windows NT\CurrentVersion\SoftwareProtectionPlatform` ter v desnem polju pri vnosu `SkipRearm` vrednost spremeniti v 1. To vam bo omogočilo uporabo "rearm ukaza"

naslednjih osemkrat. Skupno boste lahko Windows 7 brez aktivacije uporabljali kar 360 dni.

Vir: Revija Monitor

[Na vrh](#)

=====

Oblika, ime in vsebina e-revije RIKOSS so avtorsko zaščiteni. Protizakonito je kopiranje, posredovanje ali kakršna koli drugačna uporaba brez pisnega dovoljenja uredništva.

Revijo ste v skladu s 45a. členom Zakona o varstvu potrošnikov prejeli na osnovi vaše prijave na spletnih straneh revije Rikoss ali na osnovi vaše ali prijateljeve elektronske prijave.

V primeru, da ste pomotoma dobili e-revijo ali je ne bi želeli več dobivati, vas prosimo, da nam sporočite in IZBRISALI vas bomo iz seznama naročnikov.

Predloge/pripombe, naročila/odjavo, [pišite na uredništvo](#).

© 2002-2010, [Uredništvo Rikoss](#), [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)